

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. M. Fridovej a členov senátu JUDr. Z. Ďurišovej a JUDr. J. Štefanka v právnej veci navrhovateľa: **I.**, D., zast. J., advokátom, H., proti odporcovi: **M.**, D., vedľajšiemu účastníkovi na strane odporcu: **R.**, B., zast. J., advokátom, K., o určenie neplatnosti šľachtiteľských osvedčení, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 28 Cb 83/02–395 zo dňa 1. júna 2006, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 28 Cb 83/02–395 zo dňa 1. júna 2006
p o t v r d z u j e.

Navrhovateľ je povinný zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi, na strane odporcu, trovy odvolacieho konania v sume 3352 Sk na účet jeho právneho zástupcu.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol návrh navrhovateľa aby súd určil, že šľachtiteľské osvedčenia vydané odporcom dňa 21.5.2001 č. 190, 191, 192 a 193 udelené na odrody pšenice letnej B., B., B. a B. sú neplatné. V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na dôvody skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 1 Obo 37/04–324 zo dňa 25.10.2005 s tým, že v novom konaní súd zistil, že navrhovateľ v čase podania návrhu na začatie konania, t. j. 18.3.2002 mal uzavretú zmluvu

o výhradnom práve na zastupovanie, obchodné využívanie a ďalšie množenie odrôd M., M. na území Slovenskej republiky, ktorá bola uzavretá dňa 2.1.1994. Taktiež dňa 4.11.1996 bola medzi uvedenými spoločnosťami uzavretá mandátna zmluva č. 1/96 na zastupovanie vo veci ochrany práv k odrodám rastlín a dňa 13.11.1998 bola ďalej uzavretá mandátna zmluva č. 1/98 na zastupovanie vo veci ochrany práv k odrodám rastlín medzi mandatárom I. a mandantom H.. Dňa 5.9.2001 bolo uverejnené oznámenie o odstúpení od mandátnej zmluvy č. 1/96 a č. 1/98 z čoho vyplýva, že výpovedná lehota k týmto zmluvám uplynula navrhovateľovi dňa 31.3.2002.

Nakoľko ide o návrh navrhovateľa v zmysle ust. § 80c OSP, t. j. že návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. V danom prípade zo strany navrhovateľa nedošlo k preukázaniu naliehavého právneho záujmu na určení, že šľachtiteľské osvedčenia č. 190 až 193 zo dňa 21.5.2001 udelené na odrody pšenice letnej B., B., B. a B. sú neplatné. Svoj návrh na určenie neplatnosti odôvodňuje tým, že jeho sublicenčný partneri v počte cca 50 subužívateľov licencie mu odmietajú platiť licenčné poplatky s odvolaním sa na tú skutočnosť, že medzi navrhovateľom a spoločnosťou M. došlo k vypovedaniu mandátnej zmluvy č. 1/96, 1/98.

Z uvedeného vyplýva, že zo strany navrhovateľa nedošlo k preukázaniu naliehavého právneho záujmu o určenie neplatnosti uvedených šľachtiteľských osvedčení, nakoľko nezaplatenie licenčných poplatkov sublicenčnými partnermi nie je dôvodom na určenie neplatnosti šľachtiteľských osvedčení. Súd mal preukázané, že vedľajší účastník má na výsledku konania právny záujem, nakoľko uvedená spoločnosť uzavrela zmluvu o predaji časti podniku so spoločnosťou M., predmetom ktorej sú aj uvedené šľachtiteľské osvedčenia a prevod šľachtiteľských osvedčení bol zaregistrovaný aj odporcom. Vzhľadom na uvedené, návrh navrhovateľa zamietol. O trovách konania rozhodol podľa úspešnosti v spore.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie. Bol toho názoru, že súd vec chybné právne posúdil. Uviedol, že konajúci súd sa pri rozhodovaní vo veci dôsledne riadil právnym názorom odvolacieho súdu bez ohľadu na to, či tento právny názor je alebo nie je v súlade s platnou právnou úpravou. Listom sp. zn. 11/2002–383 zo dňa 3.5.2006 sa podrobne vyjadril k právnej stránke aktívnej legitimácie žalobcu a jeho naliehavého

právneho záujmu, súd však na tieto skutočnosti neprihliadol. Udeľovanie šľachtiteľských osvedčení upravuje právny poriadok Slovenskej republiky v Zákone č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat v znení neskorších predpisov tým spôsobom, že v prvom štádiu sa vykoná správne konanie a následne v druhom štádiu sa pristúpi k udeleniu samotného šľachtiteľského osvedčenia na základe právoplatného rozhodnutia správneho orgánu, teda na základe individuálneho správneho aktu. Ide o dve samostatné autonómne štádiá, na ktoré sa aplikujú odlišné právne režimy, čo Najvyšší súd SR nezohľadňoval pri rozhodovaní. Rozhodnutie o udelení šľachtiteľského osvedčenia musí mať náležitosti, ktoré ustanovuje Zákon č. 71/1997 Zb. o správnom konaní v § 47. Šľachtiteľské osvedčenia musia mať náležitosti podľa § 3 ods. 2 zák. č. 132/1989 Zb. Náležitosti oboch uvedených listín preukazujú, že nejde o tú istú listinu, ale ide o dve rôzne samostatné právne listiny s rôznymi právnymi následkami. Odvolací súd na tieto skutočnosti neprihliadol. Žalobca sa návrhom na začatie konania domáha určenia neplatnosti šľachtiteľských osvedčení č. 190 až č. 193. Petit túto žalobu z hľadiska klasifikácie žalôb determinuje za určovaciu žalobu, čo znamená, že právnym základom tejto žaloby je ustanovenie § 80c OSP. Je preto povinnosťou konajúceho súdu, aby zisťoval, či sú splnené podmienky na podanie takejto žaloby, teda súd musí skúmať, či v danom prípade ide jednak o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, a jednak, či je na tom naliehavý právny záujem. Žalobca sa teda nedomáha preskúmania právoplatného rozhodnutia správneho orgánu, ale domáha sa určenia, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, teda či sú šľachtiteľské osvedčenia platné alebo neplatné, a teda či právo vzniknuté na základe týchto šľachtiteľských osvedčení existuje alebo neexistuje.

Podľa § 3 ods. 2 zák. č. 132/1989 Zb., šľachtiteľské osvedčenia potvrdzujú existenciu odrody, jej názov, majiteľa šľachtiteľského osvedčenia, jeho právo na obchodné využívanie odrody a dobu ochrany práv k odrode. So šľachtiteľským osvedčením sa teda spájajú aj práva, a to právo k názvu odrody (§ 14 zák. č. 132/1989 Zb.), právo na obchodné využitie odrody (§ 8 ods. 5 zák. č. 132/1989 Zb.), právo na ochranu odrody po stanovenú dobu (§ 12 zák. č. 132/1989 Zb.). Konajúci súd podľa § 80 písm. c/ OSP posudzoval iba tú skutočnosť, či tu právny vzťah je alebo nie je, opomenul však skutočnosť, že toto ustanovenie alternatívne, okrem právneho vzťahu, umožňuje v súdnom konaní určovať aj to, či tu právo je alebo nie je. Licenčnú zmluvu

spája súd s ustanovením § 154 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého dospel k záveru, že licenčná zmluva v čase vyhlásenia rozhodnutia už nebola platná, preto žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem. Aj v tomto prípade súd pochybil, pretože ak prihliadol na licenčnú zmluvu v spojení s ustanovením § 154 ods. 1 OSP, mal prihliadať na všetky jej ustanovenia, teda aj na článok V ods. 5, podľa ktorého i po ukončení platnosti zmluvy má žalobca právo dokončiť množiteľský cyklus u zastupovaných odrôd, a to so všetkými právami a povinnosťami vyplývajúcimi z tejto zmluvy. Prakticky žalobcove právo na dokončenie množiteľského cyklu s prihliadnutím na jednotlivé kategórie množenia končilo až v roku 2005, takže žalobca mal právny vzťah súvisiaci s obchodným využívaním odrôd na základe predmetných šľachtiteľských osvedčení. Ak sa totiž preukáže, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky na udelenie šľachtiteľských osvedčení, potom podľa § 23 ods. 1 zák. č. 132/1989 Zb. je šľachtiteľské osvedčenie ex lege neplatné. V doterajšom priebehu konania bolo preukázané, že žalovaný neuznáva, že predmetné šľachtiteľské osvedčenia sú neplatné ex lege podľa § 23 ods. 1 zák. č. 132/1989 Zb., napriek preukázaniu nesplnenia hmotnoprávnych podmienok na ich udelenie, preto je naliehavý právny záujem na tom, aby súd určil, že tieto šľachtiteľské osvedčenia sú neplatné. Ďalej k preukázaniu naliehavého právneho záujmu poukazuje na to, že listom sp. zn. 31/2000–14–539 zo 6.9.2001 vzniesol žalobca námietky proti podaným prihláškam podľa § 18 ods. 1 a 5 zák. č. 132/1989 Zb. Vo viacerých písomnostiach namietal, že žalovaný doposiaľ o týchto námietkach nerozhodol. Práve táto skutočnosť zdôvodňuje jeho naliehavý právny záujem na určenie neplatnosti šľachtiteľských osvedčení, keďže bez ukončenia námietkového konania nemôže byť ukončené správne konanie o udelenie šľachtiteľských osvedčení a následne nemôžu byť udelené ani samotné šľachtiteľské osvedčenia. Navrhuje, aby odvolací súd odvolaním napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR, ako súd odvolací, prejednal odvolanie navrhovateľa podľa § 212 ods. 1 OSP a rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodov jeho správnosti podľa § 219 OSP potvrdil. Navrhovateľ pred začatím pojednávania na odvolacom súde prehlásil, že berie svoj návrh na začatie konania späť.

Postup v tomto prípade upravuje ustanovenie § 208 OSP. Podľa tohto ustanovenia, ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho

rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví. Na nariadenom pojednávaní prítomný zástupca odporcu so späťvzatím žaloby nesúhlasil, odvolací súd preto prejednal odvolanie a vo veci meritórne rozhodol. Vychádzal zo zistenia, že navrhovateľ sa domáhal určenia podľa § 80 písm. c/ OSP, že šľachtiteľské osvedčenia č. 190, 191, 192 a 193 udelené odporcom na odrody pšenice B., B., B. a B. sú neplatné.

Podľa § 80 písm. c/ OSP, návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. To znamená, že predpokladom úspešnosti žaloby podľa § 80 písm. c/ OSP je existencia naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Súd prvého stupňa ani odvolací súd nevyslovil vo svojich rozhodnutiach nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu na určovacej žalobe, kde žiada vysloviť neplatnosť šľachtiteľských osvedčení ako verejnej listiny, len ju bolo potrebné zistiť a ustáliť, treba však súhlasiť s názorom súdu prvého stupňa, že navrhovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem na takomto určení. Naliehavý právny záujem na takomto určení jestvuje najmä vtedy, keď bez tohto určenia je ohrozené právo navrhovateľa alebo bez tohto určenia je jeho právne postavenie neisté. Určovacia žaloba podľa § 80 písm. c/ OSP má preventívny charakter. Predovšetkým prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom. Ďalej sa uplatní v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky zodpovedá obsahu a povahe príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov medzi účastníkmi. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú s predpokladom naliehavého právneho záujmu. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať splnenie týchto funkcií, nie je daný naliehavý právny záujem na určení. Závery o tom sú spojené nielen so žalobou, ale aj s otázkou, akého konkrétneho určenia sa žalobca žalobou domáha. V predmetnom prípade o takto predpokladanú situáciu nejde. Dôvody, na ktoré sa navrhovateľ odvoláva, nie sú osvedčením naliehavého právneho záujmu. Povinnosť platiť licenčné, prípadne sublicenčné poplatky, na ktoré sa navrhovateľ odvoláva, nie sú osvedčením naliehavého právneho záujmu a táto povinnosť sa bude pravdepodobne riešiť v inom konaní o návrhu

na plnenie, kde súd podľa okolností daného sporu môže riešiť aj danú problematiku ako otázku prejudiciálnu, ak to bude považovať za potrebné. Nedostatok naliehavého právneho záujmu spravidla nejestvuje tam, kde je možné uplatniť nárok na plnenie. Čo sa týka námietok navrhovateľa, podaných proti prihláškam podľa § 18 ods. 1 a 5 zák. č. 132/1989 Zb., o ktorých podľa odvolateľa ešte nebolo rozhodnuté, je to vec správneho konania a nie je dôvodom na určenie práva žalobcu z hľadiska danosti naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd preto odvolaniu navrhovateľa nevyhovel.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s 142 ods. 1 OSP. Odporca trovy odvolacieho konania neuplatnil žiadne, preto mu súd ani žiadne nepriznal. Vedľajší účastník na strane odporcu vyčíslil trovy odvolacieho konania písomne spolu za štyri úkony právnej služby, odvolací súd mu však priznal len trovy účelne vynaložené v odvolacom konaní, teda za dva úkony právnej služby – podanie písomného vyjadrenia k odvolaniu a účasť na pojednávaní konanom dňa 4.3.2008 pred odvolacím súdom podľa vyhl. č. 655/2004 Z. z. dvakrát vo výške 1499 Sk (1260 Sk + 239 Sk 19 % DPH) a dvakrát režijný paušál 164 Sk a 190 Sk, t. j. spolu trovy 3352 Sk. Tieto je povinný zaplatiť žalobca na účet právneho zástupcu vedľajšieho účastníka na strane odporcu J., vedeného v U. na č. ú. X..

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 04. marca 2008

**JUDr. Margita F r i d o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: